

Biblioteksplan för Ödeshögs kommun 2017

Inledning

Enligt Bibliotekslagen 2013:801 ska varje kommun upprätta och anta en biblioteksplan för sin verksamhet på biblioteksområdet. Biblioteksplanen ska fastställas och antas av Kommunfullmäktige.

Biblioteksplanen ska gälla för perioden 2017 och omfatta all kommunal biblioteksverksamhet i Ödeshögs kommun. Biblioteksplanen ligger till grund för det arbete som bedrivs på biblioteket och ska vara uppföljningsbar. Den ska ha en tydlig förankring till Bibliotekslagen. Ödeshögs biblioteksplan utgår från tre olika styrdokument – Bibliotekslagen, Unescos folkbiblioteks- och skolbiblioteksmanifest samt Kulturrådets handlingsprogram för läsfrämjande.

Biblioteksplanen för Ödeshögs kommun har följande uppdelning:

- Tillgänglighet
- Läs- och kunskapsfrämjande
- Digital delaktighet och MIK
- Ett meröppet bibliotek
- Barn och unga
- Kultur
- Skolbibliotek

Biblioteksplanen beskriver både kortsiktiga och långsiktiga mål inom ramen för bibliotekets olika verksamhetsområden. Detta görs utifrån aspekterna tillgänglighet, läs- och kunskapsfrämjande, digital delaktighet samt medie- och informationskunnighet (MIK). Planen är styrande på en övergripande nivå.

Övergripande riktlinjer

Biblioteket är ett välkomnande rum i den offentliga miljön där människor i alla åldrar och med olika bakgrund kan mötas och ta del av litteratur, kultur och information. Biblioteket ska vara ett kultur- och informationscentrum och genom sin allsidiga kulturella verksamhet vara en naturlig social träffpunkt. Biblioteket ska bistå med information, främja utbildning, fakta- och kunskapsinhämtande, arbeta läsfrämjande, stimulera till läslust och uppmuntra till annan kulturverksamhet. Biblioteket ska främja ett aktivt medborgarskap och minska den digitala klyftan i samhället.

”Folkbiblioteken ska särskilt främja läsning och tillgång till litteratur. Folkbiblioteken ska verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet.”
Bibliotekslagen 2013:801, 7 §

Tillgänglighet

Tillgänglighet berör allt ifrån lokalens utformning, anpassade medier och information till att möta personer utifrån deras behov. Bibliotekets lokaler ska vara lättillgängliga och anpassade till alla människor, med olika bakgrunder och fysiska och psykiska förutsättningar. Anpassade medier såsom talböcker, storstilböcker och lättlästa böcker ska finnas tillgängliga. Medier på andra språk än svenska ska också tillhandahållas. ”Boken kommer”-verksamhet och bokdepositioner på servicehus ska också erbjudas. Information om bibliotekets olika utbud och tjänster ska aktivt synliggöras och spridas. Ödeshögs bibliotekspersonal ska utveckla sin kompetens i de tjänster för särskilda behov som erbjuds på biblioteket.

Läs- och kunskapsfrämjande

Ödeshögs bibliotek ska vara ett stöd i det livslånga lärandet. Biblioteket är centralt för både det formella och det informella lärandet, för språk- och läsutvecklingen, kunskap och information samt digital delaktighet. Biblioteket har en kunskapsutvecklande roll och ska användas som en lärandemiljö för olika grupper i samhället. Biblioteket ska bistå SFI- och vuxenstudier och andra studerande med kurslitteratur, studieplatser, informationssökning samt tentamöjlighet. Medieanslaget ska därför nyttjas för ett förnygrat mediebestånd, inköp av kurslitteratur och digitala informationskällor.

”Folkbiblioteket som lokalt kunskapscentrum utgör en grundförutsättning för ett livslångt lärande, ett självständigt ställningstagande och en kulturell utveckling för den enskilde och för olika grupper i samhället.”

Unescos Folkbiblioteksmanifest

Digital delaktighet och MIK

Biblioteket ska arbeta för att minska den digitala klyftan i samhället genom att erbjuda kostnadsfria individuella handledningar och studiecirkel i data och MIK (medie- och informationskunnighet). MIK omfattar den kunskap och de färdigheter som behövs för att ta del av samt utöva de demokratiska rättigheterna i dagens digitala samhälle. Digital kompetens, förmågan att aktivt kunna söka, hitta, kritiskt granska och använda digitala informationskällor hör till dessa färdigheter.

Två personer bekantar sig med Internet under en studiecirkel i data.

Ett meröppet bibliotek

Ödeshögs bibliotek ska fortsätta processen mot ett meröppet bibliotek. Det meröppna biblioteket gör det möjligt för människor att använda biblioteket även under tider då personalen inte finns på plats. Meröppet är ett komplement till, något extra, inte en ersättning av det bemannade biblioteket med dess ordinarie öppettider. Meröppet innebär alltså en utökad tillgänglighet av bibliotekets lokaler och utbud, utöver den vanliga servicen.

Barn och unga

Enligt Biblioteksplanen är barn och unga en prioriterad målgrupp för folkbibliotekens verksamhet. Tidigt stöd och uppmuntran till läslust och språkutveckling lägger god grund för både läsutveckling och kunskap.

”Folkbiblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning, bland annat genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov och förutsättningar.”

Bibliotekslagen 2013:801, 8 §

Ödeshögs bibliotek ska samverka med BVC, förskolor och skolor för att arbeta läs- och språkfrämjande. Biblioteket ska tillsammans med skola och förskola utforma och genomföra läsfrämjande projekt för att skapa nyfikenhet och intresse för läsning och berättande. Målet är att nå alla 6-årsgrupper, barn i årskurs 3 och årskurs 5 minst en gång om året. Biblioteket ska erbjuda teater eller annan kulturaktivitet för förskolebarn minst 4 gånger per år. Depositioner av boklådor, bokprat och biblioteksvisningar ska anordnas.

Biblioteket ska aktivt söka närmare samarbete med Lysingskolan. Samordning mellan kommunbiblioteket och Lysingskolans skolbibliotek ska eftersträvas. Katalogisering av skolbibliotekets mediebestånd i Götabibliotekens katalogsystem är ett första steg för att uppnå mer samordning biblioteken emellan. Biblioteket ska bistå med informationsresurser till skolarbete.

Anpassade medier för barn och unga med särskilda behov, såsom talböcker, ska finnas och erbjudas. Biblioteket ska också anpassa sitt bestånd av barnmedier på andra språk utifrån de språkgrupper och språkbehov som finns i kommunen.

Barnen gör monstercupcakes på höstlovet.

Biblioteket fyller en viktig funktion som mötesplats för barn och unga. Därför ska biblioteket erbjuda en kreativ miljö och skapa aktiviteter för barn och unga som ger en meningsfull fritid.

Barn- och ungdomsavdelningen ska göras om och bli mer inbjudande, kreativ och uppmuntra till läslust.

Kultur

Gällande tillgängliggörandet av kulturarvet ska biblioteket samarbeta med Kulturarv Östergötland. Biblioteket ska erbjuda tillgång till verktyg och program för både hembygdsforskning och släktforskning. Fler digitala informationskällor inom kulturarvsområdet ska anskaffas och tillgängliggöras. Bibliotekets personal ska utveckla sin kompetens i släkt- och hembygdsforskning.

Biblioteket ska anordna öppna och kostnadsfria föreläsningar, utställningar och filmvisningar med historiskt material om Ödeshög. Den nya digitala hembygdsboken ska introduceras och visas upp.

Ödeshögs bibliotek ska också erbjuda ett kulturutbud i form av olika utställningar och mindre evenemang.

Kim Brax ställer ut sin konst på biblioteket.

Skolbibliotek

Eleverna ska ha tillgång till ett skolbibliotek i den egna skolenhetens lokaler eller på rimligt avstånd från skolan som gör det möjligt att kontinuerligt använda biblioteket.

Skolbiblioteket ska vara ett stöd för lärarna i deras verksamhet och bidra till skolans pedagogiska verksamhet.

Biblioteket har en lärande roll och ska vara en integrerad del i undervisningen.

Alla elever ska ges möjlighet att ta del av bibliotekets resurser utifrån vars och ens egna förutsättningar.

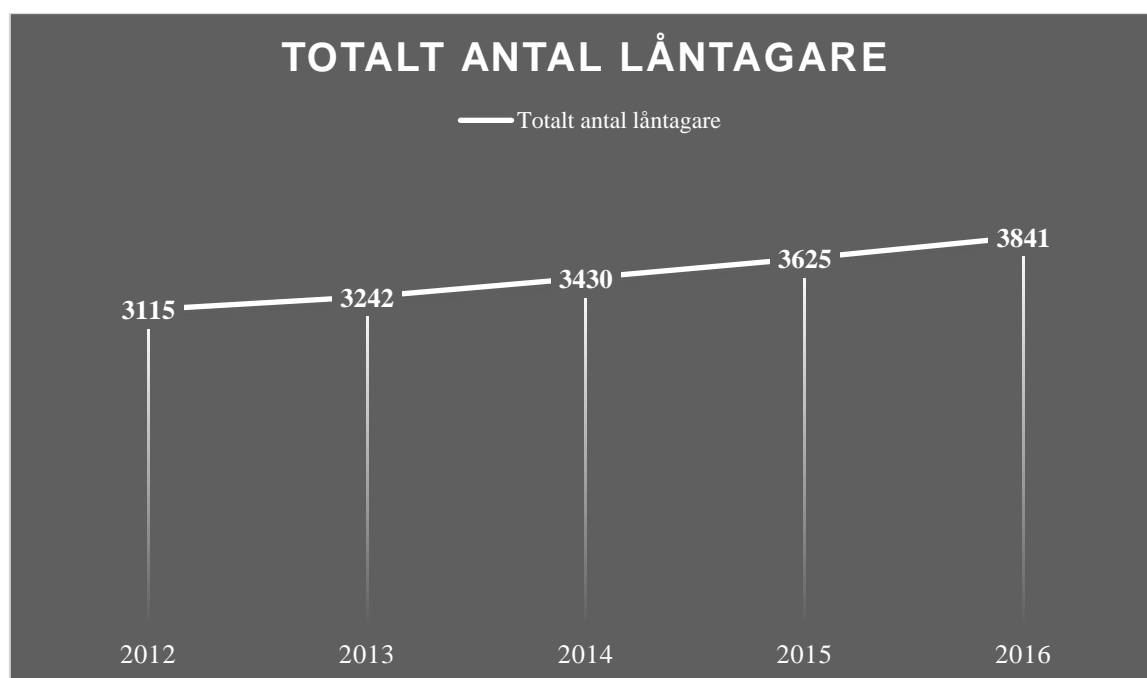
Långsiktiga mål för skolbiblioteken:

- Utöka utbudet av talböcker
- Inredningen på våra bibliotek ska stimulera till läsning
- Biblioteksråd ska upprättas i de yngre åren
- Aktiv gallring
- Integrera mediebeståndet i Lysingskolans skolbibliotek med Götabibliotekens gemensamma biblioteksdatasystem
- Utbildad bibliotekspersonal på alla enheter

Nyckeltal

Volymmått

	2012	2013	2014	2015	Mål 2016	2016
Öppettimar/veckan	33,5	36,5	36,5	36,5	36,5	36,5
Besökare	79 967	78 971	76 990	77 750	80 000	52 933
Besök/inv.	15,0	15,2	14,8	14,8	15,0	10,0
Utlån	45 806	46 752	47 941	47 944	50 000	46 342
Utlån/inv.	8,6	9,0	9,2	9,1	10,0	8,8
E-lån						2 322
E-lån/inv.						0,4
Mediebestånd	23 778	23 465	22 315	20 191		22 959
Mediebestånd/inv.	4,5	4,5	4,3	3,9		4,3

Antal aktiva låntagare uppdelade i åldersgrupper

0-6 år	7-12 år	13-15 år	16-18 år	19-24 år	25-34 år	35-44 år	45-54 år	55-64 år	65-74 år	75 < år	Okänd ålder	Totalt
1	74	28	24	57	73	148	114	122	177	107	60	985

Antal nya låntagare uppdelade i åldersgrupper

Ålder	2012	2013	2014	2015	2016
0-6	0	0	0	22	3
7-12	56	13	32	9	38
13-15	18	9	20	24	19
16-18	4	3	5	18	25
19-24	13	12	19	36	12
25-34	15	18	30	24	17
35-44	16	17	22	25	21
45-54	16	12	17	11	16
55-64	14	7	13	14	12
65-74	11	18	19	7	24
75 <	6	7	5	7	16
Okänd	10	10	5	6	16
Totalt	179	126	187	196	219

Antal lån per placering

	2012	2013	2014	2015	2016
Facklitteratur/barn	2 076	1 844	1 732	1 875	2 468
Skönlitteratur/barn	12 953	12 472	11 570	12 000	11 518
Facklitteratur/vuxen	8 479	8 291	8 192	8 194	9 168
Skönlitteratur/vuxen	14 116	15 182	17 216	17 046	14 204

Ekonomimått

	2012	2013	2014	2015	2016
Anslag/inv.	55	58	60	54	
Personalkostnad	1 043	1 123	1 195	1 209	
Lokalkostnad	1 386	1 389	1 386	1 405	

	Budget 2013	Bokslut 2013	Budget 2014	Bokslut 2014	Budget 2015	Bokslut 2015	Budget 2016	Bokslut 2016
Intäkter	60	234	65	271	50	332	50	
Kostnader	-3 120	-3 272	-3 186	-3 318	-3 352	-3 407	-3 292	
Netto	-3 059	-3038	-3 121	-3 047	-3 302	-3 074	-3 242	

Förteckning av styrdokument

Bibliotekslagen 2013:801

http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/bibliotekslag-2013801_sfs-2013-801

Unescos folkbiblioteks- och skolbiblioteksmanifest

<http://www.biblioteksforeningen.org/wp-content/uploads/2012/05/Unesco.pdf>

Kulturrådets handlingsprogram för läsfrämjande

http://www.kulturradet.se/Documents/L%c3%a4sfr%c3%a4mjande/handlingsprogram_lasframjande.pdf